

การพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน

นางสาว จุฬาลักษณ์ ฤกษ์ทวีภาค

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา พ.ศ. 2540

ISBN 974-637-280-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A DEVELOPMENT OF STUDENTS' QUALITY
OF LIFE IN SCHOOL SCALE**

Miss Chulawalai Sunthornwipat

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Research**

Department of Educational Research

Graduate School

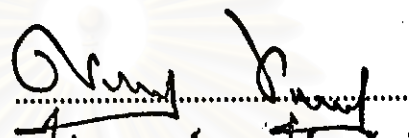
Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-637-280-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน
โดย นางสาว จุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาค
ภาควิชา วิจัยการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ นิสิตา ชูโต

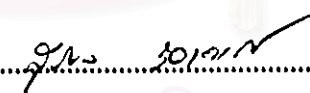
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... (คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย)
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์ สุภาวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิทยานนท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ นิสิตา ชูโต)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พวงแก้ว ปุชชนก)

จุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาค : การพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน

(A DEVELOPMENT OF STUDENTS' QUALITY OF LIFE IN SCHOOL SCALE)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.นิตยา ชูโต, 149 หน้า. ISBN 974-637-280-7.

Uth Gul

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน
ประถมศึกษา โดยนำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานของเด็ก รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นำมา
สร้างเป็นแบบวัด และทดลองใช้ปรับปรุง และทดสอบเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของ
โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 479 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และนำข้อมูลที่ได้
มาวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดด้านความตรง ความเที่ยง และอำนาจจำแนก ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. แบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน ประกอบด้วยตัวชี้วัด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย
มีตัวบ่งชี้ 12 ตัว ด้านวิชาการ มีตัวบ่งชี้ 12 ตัว ด้านอารมณ์และจิตใจ มีตัวบ่งชี้ 5 ตัว ด้านสังคม มี
ตัวบ่งชี้ 5 ตัว และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีตัวบ่งชี้ 2 ตัว หลังจากที่ได้พัฒนาแล้ว ได้ข้อคำถาม 66
ข้อ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ 1. ข้อมูลส่วนตัว 2. การกระทำ 3. ความคิดเห็น

2. คุณภาพของแบบวัด พบว่า มีความตรงตามเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัด มีค่า
อยู่ระหว่าง 1-0.75 มีความตรงตามโครงสร้างที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory
Factor Analysis) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าความเที่ยง
แบบวัดซ้ำเท่ากับ 0.8283 เมื่อจำแนกรายด้าน ด้านร่างกาย มีค่าเท่ากับ .8026 ด้านวิชาการ มีค่าเท่ากับ
.7189 ด้านอารมณ์และจิตใจ มีค่าเท่ากับ .6741 ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีค่าเท่ากับ .6693 และด้าน
สังคม มีค่าเท่ากับ .6681 และมีอำนาจจำแนก ซึ่งข้อคำถามทุกข้อสามารถแยกกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำได้แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสถิติที่อยู่ระหว่าง 2.82-12.05 และค่าสหสัมพันธ์ของความ
สอดคล้องระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0.18-0.58 ซึ่งพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 ทุกข้อ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ศึกษาศาสตร์
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิตดา จุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาค
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา [ลายมือ]
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม [ลายมือ]

C840317 : MAJOR EDUCATION RESEARCH

KEY WORD: DEVELOPMENT / STUDENTS' QUALITY OF LIFE IN SCHOOL / SCALE
 CHULAWALAI SUNTHORNWIPAT : A DEVELOPMENT OF STUDENTS
 QUALITY OF LIFE IN SCHOOL SCALE. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. NISA
 XUTO, 149 pp. ISBN 974-637-280-7.

The purpose of this research was to construct and develop a life quality scale for primary school students. The conceptual framework of the scale was derived from children's minimum requirement in development, as well as from expert's opinions. A prototype questionnaires was constructed and then tested for improvement. The subjects were 479 students chosen by multi-stage sampling from Prathom 6 students under the jurisdiction of the Bangkok Metropolitan Administration. Data were analyzed for validity, reliability and power of discrimination of the scale. The result was following :

1. The quality of life scale was composed of 5 aspects which were 1. the physical with 12 indicators , 2. the knowledge with 12 indicators , 3. the emotional and psychological with 5 indicators , 4. the social with 5 indicators , and the school environment with 2 indicators .The constructed scale of 66 items could be classified into three sections, student's background ,behavior performances and opinions.
2. Quality of scale was illustrated by content validity index of consistency between 1 - 0.75. Also construct validity was proved by Confirmatory Factor Analysis to be consistant with empirical data. The test - retest reliability coefficient value was .8283 which was found to be .8026 for the physical aspect , .7189 for the knowledge aspect, .6741 for the emotional and psychological aspect , .6693 for the school environment aspect and .6681 for the social aspect. The power of discrimination was found from value of t-test ranged between 2.82-12.05 which was proved to discriminate the high score from the low score group at significantly of .01 level. The correlation coefficient value of the internal consistency among each item to the whole scale were ranged between 0.18 to 0.58, which were found to be significant at .01 level .

ภาควิชา..... ศึกษาศาสตร์.....

สาขาวิชา..... ศึกษาศาสตร์.....

ปีการศึกษา..... 2540.....

ลายมือชื่อนิติกร..... ศ.พ้าวอ๊ว๋ลั้ว สุนทรวิภาต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... นิส้า ขุทัต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายๆท่าน ที่สำคัญยิ่งคือ รองศาสตราจารย์ นิตา ชูโต อาจารย์ที่เป็นมากกว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ดูแลช่วยเหลือด้วยความห่วงใย และเมตตาตลอดมา ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่นอกเหนือจากการเรียนที่คุ้มค่ายิ่ง ในการนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นที่สุด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 ท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าให้กับผู้วิจัย ได้มีโอกาสดัมภาษณ์ และคณะครู นักเรียน ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณพี่ๆ โดยเฉพาะ คุณสมเกียรติ ทานอก รวมทั้ง เพื่อนๆ ที่ให้คำชี้แนะให้กำลังใจ และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และญาติพี่น้อง ที่ให้ความรัก ความห่วงใยให้กำลังใจ และสนับสนุนในด้านการเงินเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
	ขอบเขตของการวิจัย.....	3
	ข้อจำกัดในการวิจัย.....	4
	คำจำกัดความในการวิจัย.....	4
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2	วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	6
	ความต้องการพื้นฐานของเด็กในวัยเรียน.....	6
	คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน.....	9
	การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	21
	สภาพการจัดการศึกษาทั่วไปของกรุงเทพมหานคร.....	24
3.	วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
	ขั้นตอนหลักที่ 1 การสร้างและพัฒนาแบบวัดก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลจริง.....	32
	ขั้นตอนหลักที่ 2 นำแบบวัดที่สร้างและพัฒนาแล้วไปทดสอบเก็บข้อมูลจริง.....	44
	ขั้นตอนหลักที่ 3 วิเคราะห์คุณภาพแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน.....	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ผลการวิเคราะห์และตั้งเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ.....	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของนักเรียน.....	59
ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน และคุณภาพชีวิตของนักเรียน.....	62
ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัด.....	70
ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร.....	94
5 สรุปผล อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	96
สรุปผลการวิจัย.....	96
อภิปรายผลการวิจัย.....	99
ข้อเสนอแนะ.....	106
รายการอ้างอิง.....	107
ภาคผนวก.....	111
ภาคผนวก ก.....	112
ภาคผนวก ข.....	114
ภาคผนวก ค.....	125
ภาคผนวก ง.....	127
ภาคผนวก จ.....	132
ภาคผนวก ฉ.....	147
ประวัติผู้วิจัย.....	149

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ตารางโครงสร้างองค์ประกอบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน ตัวชี้วัด และ ความสำคัญในแต่ละด้าน.....	35
2 จำนวนข้อคำถามที่นำไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุง.....	40
3 จำนวนข้อคำถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปทดสอบเก็บข้อมูลจริง จำแนก รายด้าน.....	44
4 ลักษณะโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	45
5 เขตและจำนวน โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	46
6 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตพื้นที่ และขนาดของ โรงเรียน.....	48
7 ระยะเวลาในการดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตใน โรงเรียนของนักเรียน.....	51
8 จำนวน ร้อยละ สถานภาพส่วนตัวของนักเรียน.....	59
9 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดคุณภาพชีวิตใน โรงเรียนของนักเรียนทั้งหมดจำนวน 66 ข้อ.....	62
10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการใน โรงเรียนด้านร่างกาย.....	63
11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการกระทำ ด้านร่างกาย.....	63
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น ด้านร่างกาย.....	64
13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการกระทำ ด้านวิชาการ.....	65
14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น ด้านวิชาการ.....	66
15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการกระทำ ด้านอารมณ์และจิตใจ.....	66
16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น ด้านอารมณ์และจิตใจ.....	67
17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการใน โรงเรียนด้านสังคม.....	67
18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการกระทำ ด้านสังคม.....	68
19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็น ด้านสังคม.....	68
20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน.....	69
21 (ก)ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อความสอดคล้องของข้อคำถามข้อ 3-8 ในตอนที่ 1 กับประเด็นชี้วัด ความครอบคลุมในเนื้อหา และความชัดเจนในการใช้ภาษา.....	70
21 (ข)ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อความสอดคล้องของข้อคำถามในตอนที่ 2 และ 3 กับประเด็นชี้วัด ความครอบคลุมในเนื้อหา และความชัดเจนในการใช้ภาษา.....	71

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
22	เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามในองค์ประกอบด้านร่างกาย.....73
23	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ของแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในองค์ประกอบด้านร่างกาย.....74
24	เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามในองค์ประกอบด้านวิชาการ.....77
25	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ของแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในองค์ประกอบด้านวิชาการ.....78
26	เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามในองค์ประกอบด้านอารมณ์และจิตใจ.....81
27	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ของแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในองค์ประกอบด้านอารมณ์และจิตใจ.....82
28	เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามในองค์ประกอบด้านสังคม.....84
29	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ของแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในองค์ประกอบด้านสังคม.....84
30	เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามในองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน.....86
31	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ของแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน.....86
32	เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านของแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน.....87
33	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ในองค์ประกอบรวมทั้ง 5 ด้าน.....88
34	ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียน จำแนกรายด้าน.....89
35	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test รายข้อของการหาคุณภาพ.....90
36	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน.....92
37	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายด้านกับคะแนนรวมทั้งฉบับ.....94

สารบัญภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 การบริหารการศึกษากรุงเทพมหานคร.....	26
2 กรอบแนวคิดในการวิจัยที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง.....	33
3 โมเดลองค์ประกอบคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียน ด้านร่างกาย.....	54
4 โมเดลองค์ประกอบคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียน ด้านวิชาการ.....	56
5 โมเดลองค์ประกอบคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียน ด้านอารมณ์และจิตใจ.....	57
6 โมเดลองค์ประกอบคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียน ด้านสังคม.....	58
7 โมเดลองค์ประกอบคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียน ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน.....	59
8 โมเดลการวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในองค์ประกอบด้านร่างกาย.....	75
9 โมเดลการวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในองค์ประกอบด้านวิชาการ.....	79
10 โมเดลการวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในองค์ประกอบด้านอารมณ์และจิตใจ....	83
11 โมเดลการวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในองค์ประกอบด้านสังคม.....	85
12 โมเดลการวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนในองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียน.....	87
13 โมเดลการวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนรวมทั้ง 5 องค์ประกอบ.....	88

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย